

אור הנר

עורך: נדריה אשון

דבר העורך

"ויקח ישראל את כל הערים האלה וישב ישראל בכל ערי האמורי בחשבון ובכל בנותיה, כי חשבון עיר סיחון מלך האמורי היא והוא נלחם במלך מואב הראשון"

אבל החפץ חיים לא התרגש כלל. הוא הרגיע את כולם ואמר:

"כתוב בתהילים: 'אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו ולא פנה אל רהבים'. אם הקב"ה רצה שנפספס את הרכבת - כנראה שהרכבת הזו לא שלנו. אולי ח"ו יש בה תקלה, אולי מישהו שם זקוק לרחמים, ואולי פשוט אנחנו צריכים להגיע בדרך אחרת - לטובתנו או לטובת מישהו אחר. אנחנו בידיים של ה' - לא של לוח הזמנים של הרכבת".

למחרת, כשהתפרסמו החדשות, התברר שאותה רכבת שאיחרו - התנגשה עם רכבת אחרת. והיו בה פצועים ונהרגים. החפץ חיים רק השפיל את ראשו ואמר בשקט: "בורא עולם עושה הכול בדיוק. גם כשנדמה לנו שפספסנו - הוא מכוון אותנו למקום הנכון, בזמן הנכון." רק לאחרונה זכינו לראות הד לכך גם בימינו. מבצע "עם כלביא",

שנערך לפני כשבועיים, הביא עמו ניסים גדולים. שנים ארוכות שמענו על האיום האיראני, על הסכנה הגדולה שהוא מהווה, על כלי הנשק והאיומים - והנה, דווקא באותו רגע, הקב"ה עשה עמנו חסד עצום. עם ישראל התגבר על האיום במהירות וביעילות שלא נראתה כמותה. משהו שהיה אמור להימשך זמן רב ולהיות הרה אסון - נגמר בתוך ימים ספורים, בלי אבדות גדולות, בעזרת ה' ובכוח אמונה וביטחון.

כך גם בחיים האישיים שלנו - לעיתים אנו עומדים מול קושי או סגירה של דרך, מול אכזבה או כישלון. אך כעבור זמן, מתברר שהדבר שהיה נראה לנו קשה או אפילו נורא - היה בדיוק מה שהיינו צריכים. מה שנראה לנו כמכשול התברר כפתח לטובה גדולה.

הסיפור של סיחון, מואב ובני ישראל מזכיר לנו שהקב"ה מוביל את עולמו בתבונה שאין כמוה. גם כשנראה שהכל תקוע או לא מובן, בעצם מתרקמת תכנית אלוקית מדויקת, לטובה. לפעמים אנחנו חושבים שאנחנו יודעים איך הדברים צריכים להתנהל - אבל ה' רואה את התמונה השלמה, ובלבד שנאמין ונחזיק באמונה הזו - נוכל לראות את הטוב מתגלה, בזמן ובדרך הנכונים.

יהי רצון שנדע להפנים מוסר השכל זה ולזכור כי כל מה שנעשה איתנו הכל מאיתו יתברך והכל לטובתנו, יזכנו ה' שבת שלום ומבורך.

בפרשתנו מסופר על מלחמת בני ישראל עם סיחון מלך האמורי. לאחר ארבעים שנה של נדודים במדבר, הגיעו בני ישראל אל מזרח ארץ כנען, סמוך למדבר מואב. בדרכם לארץ המובטחת, רצו לעבור דרך שטחי עמים שכנים - אדום, מואב, עמון והאמורי. אך הקב"ה מצווה את משה: "אל תצר את מואב ואל תתגר בהם מלחמה", כי הארץ הזו ניתנה לבני לוט, ואסור לישראל להילחם בהם או לרשת את ארצם. כך גם לגבי בני עמון.

נוצר מצב מורכב - עם ישראל אינו יכול לעבור דרך אדום, מואב או עמון, והדרך לארץ כנען חסומה. אלא שכאן מתגלה הנהגתו הנפלאה של הקב"ה, המוביל את המהלך כולו בדרך חכמה ונסתרת. כדי לאפשר לישראל לרשת חלקים מעבר הירדן בלי לפגוע בציווי של הקב"ה, גרם

הקב"ה לכך שסיחון מלך האמורי יילחם במלך מואב ויכבוש ממנו שטח נרחב מצפון לנחל ארנון. אותה הארץ, שהייתה שייכת למואב, הפכה עתה לנחלת האמורי. ומכיוון שכבר איננה תחת שלטון מואב, מותר לישראל להילחם עליה ולקחתה.

ישראל שולחים שליחים אל סיחון בבקשה לעבור בדרכו בשלום. אך סיחון מסרב, יוצא נגדם למלחמה - ונחל תבוסה. בני ישראל מכים את סיחון ואת עמו, וכובשים את כל ערי, מחשבון בדרום ועד נחל יבוק בצפון, כל הדרך עד גבול ארץ כנען.

לכאורה, סיחון הוא לוחם גדול שכבש את מואב והרחיב את ממלכתו. אבל האמת עמוקה יותר - הכול היה סיבוב אלוקי מדויק: הקב"ה השתמש במהלך של סיחון כדי להעביר לישראל את חלקי הארץ שהוא ייעד להם, מבלי לפגוע באיסור להילחם במואב. ההיסטוריה אולי נראית כתוצאה של החלטות אנושיות - אבל בסופו של דבר, עצת ה' היא זו שקובעת. "רבות מחשבות בלב איש, ועצת ה' היא תקום".

פעם אחת נסע רבי ישראל מאיר הכהן מראדין ה"חפץ חיים" לעיר רחוקה בענייני הכלל. הוא היה אמור לעלות על רכבת מסוימת, אך ברגע האחרון - הרכבת יצאה לפני שהוא הספיק להגיע אליה.

המלווים שלו נבהלו. מדובר ברכבת נדירה, וההחמצה הזו תעכב את החפץ חיים יום שלם, אולי אפילו יותר. אחד מהם העז לומר: "רבי, איך קרה דבר כזה? הרי יצאנו בזמן, עשינו את ההשתדלות!"

פרשת חזקת

דבר תורה לסעודה שנייה

אור החיים הקדוש

"ויסעו בני ישראל ויחנו באבת. ויסעו מאבת ויחנו בעיי העברים... משם נסעו ויחנו בנחל זרד. משם נסעו ויחנו מעבר ארנון..." (כ"א, י"ג-י"ד)

שואל האור החיים הקדוש: מדוע שינתה התורה בשני המסעות האחרונים וכתבה "משם נסעו", ולא כמו שכתבה למעלה "ויסעו ויחנו"? מתרץ האור החיים: כל המסעות שנסעו בני ישראל נסעו על פי ענני הכבוד שהיו מלווים אותם, וכשהענן היה מתרומם ונוסע היו הם נוסעים על פיו, אך בשני המסעות האחרונים עם ישראל נסעו מעצמם ולא על פי העננים לכן נאמר "משם נסעו".

הקשה האור החיים: הרי נאמר "על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו" הרי שנסיעותיהם היו רק על פי ה' ואיך נסעו בשני המחנות הללו מעצמם? ותיירץ: שני המחנות הללו היו אחרי שנפטר אהרון הכהן שבזכותו קיבלו עם ישראל את ענני הכבוד, וכשנפטר אהרון הכהן נסתלקו ענני הכבוד ולא יכלו לנסוע על פיהם.

דבר תורה לסעודה ראשונה

"זאת חקת התורה..."

הביטוי "זאת חוקת התורה" מצוי רק שתי פעמים בכל התורה כולה:

(א) בתחילת פרשת "חוקת", שבה מסופר על הכנת "מי חטאת" (מים המעורבים באפר פרה אדומה) לטיהור טמאים.

(ב) בפרשת "מטות", שבה מסופר על הכשרת הכלים שנלקחו מן המדינים כשלל מלחמה (ל"א, כ' - כ"ד).

בעובדה זו - אומר רבי שמשון רפאל הירש - מרמזת לנו התורה, ששני עניינים אלה - טהרת הגוף וקדושתו וכשרות הכלים שבבית - הם בחינת הקדמה ותנאי הכרחי לקיום כל תרי"ג המצוות.

דבר תורה לסעודה רביעית

הלכות תפילה

איחר את זמן התפילה

אם לא התפלל שחרית עד שעברו ארבע שעות מהזריחה, ונתעכב מחמת אונס, רשאי להתפלל תפלת שחרית גם אחר ארבע שעות, עד חצות. אך לא יברך ברכות קריאת שמע, שזמן קריאת שמע הוא עד ד' שעות. אלא יברך ברכות השחר, ברכות התורה, ויאמר ברוך שאמר וכל פסוקי דזמרה, וכן יברך ברכת ישתבח, ואחר כך יאמר קריאת שמע, ואמת ויציב בלי חתימה, ותפלת שמונה עשרה. ואם הזיד בדבר והתעכב מלהתפלל עד אחר ד' שעות, יתפלל שמונה עשרה בתנאי של נדבה.

תפילה ביחיד בזמן המגן אברהם או בציבור בזמן הגר"א

הנוהג תמיד להחמיר ולחשב ד' שעות של זמן תפלה למנותם מעמוד השחר, ונזדמן למקום שאין שם מניין לתפלת שחרית אלא בתוך ד' שעות לשיטת הגר"א, דהיינו ד' שעות מנץ החמה, עדיף שיתפלל ביחידות לפי זמן המגן אברהם, ובלבד שיתאמץ לכיון בכל תפלת השמונה עשרה, מתחלתה עד סופה. ואם אינו יכול לכיון בתפלתו, יכול לסמוך על שיטת הגר"א כדי שלא להפסיד תפלה בצבור.

(ילקוט יוסף תפילה)

דבר תורה לסעודה שלישית

פניני הבן איש חי

"התפלל אל ה' ויסר מעלינו את הנחש"

מדוע ביקשו בני ישראל שה' יסיר מעליהם את ה"נחש", הרי רבים היו הנחשים שתקפו באותה עת את מחנה ישראל, ואם כן היו צריכים לבקש: "ויסר מעלינו את הנחשים".

ויש לפרש שבני ישראל ידעו היטב ש"אין הנחש ממית אלא החטא ממית" (ברכות ל"ג), והראיה לכך שבכל הזמן שהיו במדבר היו מצויים ביניהם נחשים לרוב, ועם כל זה לא ניזוקו מהם מאחר שלא חטאו. רק כאשר התלוננו על הקב"ה "ונפשנו קצה בלחם הקלוקל" - מיד הזיקום הנחשים. ולכן ביקשו בני ישראל ממש שיתפלל אל ה' שיסיר מהם את הנחש. היינו הנחש הקדמוני הוא היצר הרע, שלא יסית אותם לחטוא עוד, וממילא לא יזיקום שוב הנחשים הגשמיים.

ובכך ניתן לפרש את תשובת הבורא למשה: "עשה לך שרף ושים אותו על נס", הקב"ה רמו למשה בכך שלא ניתן לבטל את היצר הרע לגמרי, שאילו לא יהיה קיים היצר הרע תתבטל הבחירה החופשית מהאדם ולא יהיה זכאי לקבלת שכר על מעשיו הטובים בעולם הבא. מה שכן ניתן לעשות לשים את הנחש "על נס", כלומר במקום גבוה שאין יד אדם ממשמשת בו כל הזמן, וכמו כן היצר הרע יתרחק במקצת מהאדם ולא ישלוט בו כל כך כמו ששלט בהם עד אז, אך להסיר אותו לגמרי אין אפשרות.

"כל השונה הלכות בכל יום..."

שוי"ת עם
הרה"ג אהרן נהרית

שימוש בילד קטן להדלקת
החשמל

שאלה: בית כנסת שקפץ החשמל ורמזו לקטן פחות מגיל שלוש להרים את המתג שכלול אור פלאטה מזגנים ומקרר, האם עשו כהוגן או לא, ואם לא האם מותר להינות?

ואם עשו כהוגן מדוע מצינו לרבנים שמחפשים גוי ולא מסתמכים על זה?

תשובה: אין במעשה קטן שאינו בר חינוך והבנה כלום **כל שעשה מעצמו**, ומותר להנות גם מהאור וגם מהפלאטה.

אולם אין משתמשים בעצה זו לתחילה מכמה טעמים.

א. דלמא אתי למסרך כשיגדל

ב. אין לתת לקטן איסור בידים אפילו אסור דרבנן כמבואר ברמב"ם ובשו"ע סימן שמג

ג. קטן בר חינוך אביו מצווה להפרישו באיסור תורה

וכיון שלא מצוי כ"כ שקטן שאינו בר חינוך יעשה מעצמו הפעולה ומהטעמים האמורים, מעדיפים להשתמש בגוי בשבות דשבות במקום מצוה וכיו"ב או כשעושה לעצמו.

דיון משפחתי עם הרב יצחק זלברשטין

שוי"ת עם
הרה"ג בנימין הורוה

הלכות הלוואה ועדות

שאלה: הפורע לחברת גז חוב של חבר בהלוואה לחבר האם יש בעיה אם זה נעשה שלא בעדים.

תשובה: אם משלם באופן ששמו מופיע בחברה ששילם עבורו כגון ששילם בכרטיס אשראי שלו די בזה ואין צריך להביא עדים לכך ואם אין ראיה שהוא שילם חייב לכתוב לו שטר או להביא עדים על כך. ואם המלוה אומר כשהסכום קטן שימחל לו אם לא ישלם אין חשש.

שאלה: האוכל ברכב או באוטובוס או במסעדה, האם נפסל לעדות.

תשובה: האוכל במקומות אלו לא נפסל לעדות.

שאלה: שילם נסיעה ברב קו או בכרטיסיה על אדם אחר בדרך הלוואה כמה חייב לשלם לו לאחר מכן האם לפי מה שעלה לו או לפי מחיר שעולה נסיעה רגילה.

תשובה: מי ששילם נסיעה על חבר כרטיסיה או ברב קו ועלתה לו הנסיעה יותר זול כיון שקנה כמות של נסיעות, חייב חברו לשלם לו מחיר של נסיעה רגילה לפי ערך נסיעה ללא רב קו. ואם רגילים הם לשלם זה על זה כגון תלמידי בית הספר ומתחשבים ביניהם יש לחשב מחיר הנסיעה לפי מה שעלה לו. וכן מי שביקש מחבירו שישלם עליו ברב קו כדי לחסוך שלא ישלם מחיר מלא, יש לו לשלם לו לפי המחיר המוזל שעלה לזה ששילם עליו.

"את הנחשים" (במדבר כ"א, ו) לרבות חיות רעות (פעל הטורים)

מעשה שהיה בזקנה, שלאחר פטירת בעלה הרגישה בדידות נוראה, משום שלא היו לה ילדים ואף לא ידידות, והחלה לעסוק ברוב שעות היום בטפול בבתולי את השכונה. הזקנה מאכילה ומשקה את החתולים במסירות, מטפלת עמם ודואגת לכל צרכיהם. מטבוע הדברים, היא נקשרה מאוד לחתולים שהיו ה"ידידים" היחידים שלה.

והנה, ביום מן הימים החליטה האשה לעבור דירה, ומצאה יחידת דיר להשכרה במרתף ביתה של משפחה מסוימת בשכונה סמוכה. הזקנה ובעל הבית (המשפיר) חתמו על חוזה לשכירות המרתף למשך שנה, ומיד בערב פניסטה של הזקנה למקום מגוריה החדש, הצטרפו בעקבותיה גם ידידיה, החתולים הרבים...

למחרת בבוקר, פתח בעל הבית את שער ביתו, ונשכו עיניו פאשור הבחין בגדוד של חתולים... האיש ביר מהיכן הגיעו לכאן כל כך הרבה חתולים, ועד מהרה נודע, כי השוכרת הגלמודה אחרתית לקה... פנה בעל הבית אל הזקנה והודיע לה נחרצות: "אני מצטער מאוד, עליך לסלק מפיאן את החתולים, ואם אינך מוכנה, תאלצי לעזב את הבית!"

הזקנה לא עמדה מנגד והשיבה: "החתולים הללו גני תרבות, ואינם אמורים להפריע לאף אחד, אלא רק ממתינים לי בחוץ... לאחר שחתמנו על חוזה

השכירות, והעברתי לכם צ'קים למשך שנה, לא תוכלו לסלקני, וגם את ידידי היחידים, החתולים, איני מוכנה בשום אופן לסלק!..."

ונשאלת השאלה, עם מי הצדק? האם יש לשוכרת זכות להשאיר בדירה, או שמא יכול בעל הבית לסלקה?

תשובה:

הכלל בשאלות מעין אלו הוא - שיש ללכת אחר מנהג העולם, ולבדק כיצד היא דרך דירים של רב בני האדם, ונמצאם בשלחן ערוך (חו"מ סימן קס"א ס"ה): "אחד מהשתפים בחצר, שבקש להעמיד בחצר בהמה או רחים, או לגדל בה תרנגולים, חברו מעכב עליו. וכן שאר דברים שאין דרך בני המקום לעשותם בחצרותיהם, בכלם השתפים מעכבים זה על זה."

וכלל גדול כתב לנו השלחן ערוך (חו"מ סימן רל"ב ס"ו): "כל שהסכימו עליו בני המדינה שהוא מום שמתחזרים בו מקח זה, מתחזרים. וכל שהסכימו עליו שאינו מום, הרי זה אינו מתחזר בו אלא אם פרט, שכל הנושא ונותן סתם, על מנהג המדינה הוא סומך". ונראה שרב בני האדם אינם מוכנים שבייתם או חצרם יקפו בכל כך הרבה חתולי רחוב בכל שעות היממה, וזהו מטריד רציני.

לסכום: המשפיר רשאי לטעון שהסכם השכירות נחשב כ"מקח טעות", ולדרוש מהזקנה לסלק את החתולים, או לחפש לעצמה מקום מגורים אחר (ובדאי שראוי שינה עמה בגישות, ויסיע לה למצוא מדור המתאים לצרכיה, מבלי לפגוע באר אדם).

לדפואה שלימה

ברוך חי בן לאה
רחל בת שרה
מידה מרים
בת רחל

לדפואה שלימה

יוליה בת לדיסה
דוד בן טטיאנה
סולטנה
בת פרחא

לדפואה שלימה

מדי בת רחל
דוגיה סלומון
בן רבקה
חנה בת חפסה
תנצבה

לדפואה שלימה

שרה בת לאורה
ינית בת רחל
שמעון בן מרסל
תנצבה

לדפואה שלימה

לאה בת
סוליקה רביבו
ז"ל (הי"ד)
תנצבה

צדיקים במיתתם קדושים חיים

יהיה גורלי ומה שנגזר עליהם גם מנת חלקי יהיה".

7. כאשר נלקח עם רבנים ותלמידים מגטו קובנה בי"א בתמוז תש"א לפורט התשיעי, נשא דברים על כבוד משקלה של ההתכוונות באותם רגעים, עד כדי כך שמחשבה בלתי ראויה עלולה לפסול את גודל המעשה: "במרומים מחשיבים אותנו כצדיקים, כנראה, כי נבחרנו לכפר בגופותינו על כלל ישראל. עלינו לעשות תשובה כעת, מיד במקום, כי הזמן קצר... עלינו לזכור, שבאמת נהיה מקדשי השם. נלך בראש זקוף, ולא תעלה חלילה מחשבה פסולה, שהיא בבחינת פיגול, הפוסל את הקורבן. אנו מקיימים עתה את המצווה הגדולה ביותר: קידוש ה'. האש שתבער בעצמותינו היא האש, אשר תקים מחדש את העם היהודי", אמר לתלמידיו רגעים ספורים לפני מותם.

8. יחד עם רבי אלחנן נרצחו עוד שלושה עשר מבני הישיבה, ביניהם שניים מבניו - נפתלי וצבי-יהודה, יצאה נשמתו בטהרה הי"ד. הקדושים קבורים יחד בקבר אחים ענקי, לאחר ייחוד השם הגדול והנורא.

9. ספריו: "קובץ שיעורים - פירוש על הש"ס"; "קובץ מאמרים ואגרות - מאמרים במחשבה והשקפה ופירושי אגדה"; "קובץ הערות - פירוש ערוך בצורת שו"ת על מסכת יבמות"; "דברי סופרים - דיונים על מסורת התורה"; "עקבתא דמשיחא".

10. בשנת תשל"ט עלה בנו ארצה, הרב אלעזר שמחה וסרמן, והקים בירושלים את ישיבת 'אור אלחנן' על שמו. הישיבה עוסקת גם בהוצאה לאור של כתביו. שכונת 'רמת אלחנן' בבני ברק הינה לזכרו.

יום שני י"א בתמוז יום הילולתו זיע"א

תפילת הדרך

תפילת הדרך

הנוסע מעיר לעיר שיעור פרסה מברך תפלת הדרך עם צאתו מהעיר.

שיעור פרסה, כמה הוא?

שיעור פרסה, הוא כארבעה קילומטר דרך. וזמן ההליכה ברגל של שיעור פרסה, הוא שבעים ושתיים דקות. ועתה עלינו לברר, כיצד יש לשער את שיעור ה"פרסה" שעליו יש לברך ברכת הגומל. האם הוא שיעור פרסה קבוע, כלומר, ארבעה קילומטר, ואין חילוק אם הולך אותו ברגל או בנסיעה ברכב, שלעולם כל שעברו עליו ארבעה קילומטרים של דרך, עליו לברך הגומל. או שמא, שיעור זה הוא מצד "זמן" השהייה בדרך, שהליכה בשיעור "פרסה" לוקחת כשבעים ושתיים דקות, ואם כן אדם הנוסע במכונית, לא יברך ברכת הגומל אלא אם ישהה בנסיעה מחוץ לעיר שיעור זמן של שבעים ושתיים דקות.

ולהלכה העלה מרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל (עמוד שסד), כי יש למדוד את שיעור הדרך על פי משך זמן ההליכה או הנסיעה, שאם הוא הולך ברגל מעיר לעיר, ושווה בהליכתו שיעור זמן של שבעים ושתיים דקות, עליו לברך תפילת הדרך בתחילת הנסיעה, וכן אם הוא נוסע ברכב או טס במטוס, ושווה בנסיעתו שבעים ושתיים דקות, עליו לברך

בתחילת הנסיעה תפילת הדרך. אבל אם אינו נוסע במכוניתו אלא זמן מועט, אף על פי שעובר בדרכו יותר מארבעה קילומטר, יברך תפילת הדרך ללא שם ומלכות (הלכות בין הזמנים הרב אפיר מלכה).

תפילת הדרך באמצע נסיעה

אדם שיודע את תפילת הדרך בעל פה, ויכול לכוון את פירוש המילים, אין צריך לעצור את הרכב כדי לברך תפלת הדרך, אלא יכול לברך כשהוא נוהג ברכב. ומכל מקום אם יכול לעצור באופן שלא יכנס לסכנה, וכשאינו ממנה, נכון לכתחילה לעצור ולברך ברכת תפלת הדרך בכוונה.

שתי נסיעות ביום אחד

אין צריך לברך אלא פעם אחת ביום, אפילו אם ינוח בעיר באמצע היום. אבל אם היה דעתו ללון בעיר, ואחר כך נמלך ויצא מהעיר כדי לשוב לביתו וכדומה, צריך לחזור ולברך תפלת הדרך פעם נוספת.

זמן תפילת הדרך

תפילת הדרך אין לאומרה כשעדיין הוא בתוך העיר, אלא לאחר שיצא מהעיר ויתחיל בנסיעתו בכביש בין עירוני. ואם שכח לאומרה, יאמר אותה כל זמן שהוא בדרך, ובלבד שלא הגיע בתוך פרסה הסמוכה לעיר שרוצה ללון בה. ומשם ואילך יאמר אותה בלא ברכה.

לדפואה שלומה

דודית
בת עמליה
יצחק בן חנה

לברכה והצלחה

חיים לוי זב"ב
רון רבקה
הודיה לוי

לברכה והצלחה

מרדכי ויפה
מזדנו זב"ב
ליאור ושיד
מזדנו

לברכה והצלחה

אליה אבנר
בן רבקה
אבישי מיכאל
בן רבקה

לברכה והצלחה

אלג'דיה
בת מרים
מרים (מיד)
בת דות

